

Warszawa, 17-03-2025 r.

RZECZNIK PRAW OBYWATELSKICH

Marcin Wiącek

VII.7037.88.2025.JRO

**Pan
Prof. dr hab. Piotr Girdwoyń
Dyrektor Krajowej Szkoły
Sądownictwa i Prokuratury
ePUAP**

Szanowny Panie Profesorze,

od ponad pół roku do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają skargi wykładowców Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury – sędziów i prokuratorów – z którymi przerwano współpracę. Jak twierdzą skarżący, nastąpiło to bez wskazania przyczyny. Skargi pochodzą od sędziów powołanych w latach 2018–2024 oraz prokuratorów awansowanych w latach 2015–2023. W związku z tym uważam, że zasadne jest wyjaśnienie pojawiających się wątpliwości prawnych w sposób generalny.

1. Przepisy powszechnie obowiązującego prawa przewidują dwa kryteria doboru wykładowców KSSiP, tj. posiadanie specjalistycznej wiedzy z określonej dziedziny oraz posiadanie wiedzy i doświadczenia zawodowego i dydaktycznego

dającego gwarancję należytego wykonywania powierzonych im funkcji (art. 53 ust. 1 ustawy o KSSiP¹).

Podobne kryteria przewidziano w odniesieniu do powierzania funkcji koordynatora zajęć – muszą to być wykładowcy KSSiP wyróżniający się wiedzą i doświadczeniem zawodowym oraz prowadzący zajęcia co najmniej od 2 lat (art. 53 ust. 2 ustawy o KSSiP).

2. Kryteria z art. 53 ust. 1 ustawy o KSSiP zostały doprecyzowane w § 7 ust. 1–2 zarządzenia Dyrektora KSSiP z 31 lipca 2019 r. nr 375/2019 w sprawie powoływania wykładowców oraz organizacji zajęć szkoleniowych i sprawdzianów w Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury, który stanowi, że do prowadzenia zajęć szkoleniowych powołuje się wykładowców, którzy dają gwarancję wysokiego poziomu merytorycznego zajęć, mając na uwadze przede wszystkim:

1) zgodność zadeklarowanej przez wykładowcę specjalizacji z tematyką zajęć;

2) osiągnięcia zawodowe lub dydaktyczne wykładowcy oraz jego doświadczenie w prowadzeniu szkoleń;

3) dotychczasową działalność dydaktyczną w Krajowej Szkole, w szczególności ocenę prowadzonych zajęć, udział w komisjach sprawdzianowych, jakość sporządzanych konspektów zajęć, umiejętność współpracy z Krajową Szkołą, koordynatorami oraz innymi wykładowcami, a także terminowość, sumienność, zaangażowanie w uzyskanie właściwego efektu dydaktycznego i dyspozycyjność;

4) czy nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie karne o umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe; czy nie został prawomocnie skazany za umyślne przestępstwo lub za umyślne przestępstwo skarbowe; jeśli jest sędzią lub prokuratorem – czy nie jest prowadzone przeciwko niemu postępowanie dyscyplinarne lub czy nie został uznany prawomocnym wyrokiem sądu dyscyplinarnego za winnego przewinienia dyscyplinarnego.

¹ Ustawa z 23 stycznia 2009 r. o Krajowej Szkole Sądownictwa i Prokuratury (Dz. U. z 2022 r. poz. 217 ze zm.).

3. Powyższe kryteria zostały w pewnym sensie uzupełnione w drodze komunikatu Dyrektora KSSiP z 12 lipca 2024 r. pt. „Informacja w zakresie wyznaczania osób do prowadzenia zajęć w KSSiP”², w którym wskazano, że poza poziomem merytorycznym zajęć dyrekcja będzie kierować się:

- 1) niedopuszczalnością zaangażowania wykładowców w działania antypraworządnościowe; w konsekwencji dyrekcja KSSiP wstrzymuje powierzanie prowadzenia zajęć osobom, które:
 - a. zostały powołane na urząd sędziego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. z 2018 r. poz. 3), przy czym powyższe ograniczenie nie dotyczy absolwentów KSSiP obejmujących pierwsze stanowisko asesorskie i sędziowskie;
 - b. składając podpisy na listach poparcia kandydatów do Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3), która nie jest organem tożsamym z organem konstytucyjnym, którego skład i sposób wyłaniania reguluje Konstytucja RP, w szczególności w art. 187 ust. 1, przyczyniły się do destrukcji wymiaru sprawiedliwości i kryzysu państwa prawa;
- 2) koniecznością zapewnienia zróżnicowania panelu kadry wykładowców poprzez umożliwienie prowadzenia działalności dydaktycznej także tym osobom, które, mając wysokie kwalifikacje merytoryczne i moralne, były w ostatnich latach bezpodstawnie pomijane przy powierzaniu prowadzenia zajęć.

² https://www.kSSIP.gov.pl/sites/default/files/informacja_wykladowcy_rev.pdf

4. Jak wynika z powyższego, obecnie kryteria powierzania zajęć regulują – poza art. 53 ustawy o KSSiP – dwa dokumenty, przy czym jedynie zarządzenie nr 375/2019 jest źródłem prawa, tj. aktem prawa wewnętrznego w rozumieniu art. 93 Konstytucji RP. Komunikat z 12 lipca 2024 r. nie jest aktem prawa wewnętrznego, o czym świadczy jego tytuł („Informacja”), brak przywołania podstawy ustawowej, a także fakt, że nie znowelizował on § 7 ust. 1 zarządzenia nr 375/2019, który wciąż określa ten sam katalog kryteriów.

W konsekwencji **nie jest jasne, jakie znaczenie prawne należy przypisywać stwierdzeniom zawartym w komunikacie z 12 lipca 2024 r.**, skoro nie są one zamieszczone w dokumencie będącym źródłem prawa. Jest to kwestia wymagająca wyjaśnienia zwłaszcza z uwagi na to, że – jak wynika ze skarg kierowanych do RPO – w praktyce dochodzi do zrywania współpracy z osobami, które dotychczas prowadziły zajęcia lub pełniły funkcję koordynatorów, bez podania przyczyny.

Ponadto w świetle konstytucyjnych zasad określających hierarchię źródeł prawa akty prawa wewnętrznego powinny być zgodne z przepisami prawa powszechnie obowiązującego, w szczególności z ustawami (zob. art. 93 ust. 3 Konstytucji). Zasada ta tym bardziej odnosi się do dokumentów, które nie mieszczą się katalogu źródeł prawa.

W związku z tym należy odnotować, że z art. 53 ust. 1 ustawy o KSSiP wynika, iż podstawowym kryterium powierzania zajęć wykładowcy jest posiadanie przez niego specjalistycznej wiedzy z określonej dziedziny oraz posiadanie wiedzy i doświadczenia zawodowego i dydaktycznego dającego gwarancję należytego wykonywania powierzonej funkcji. Wszelkie dodatkowe kryteria doboru wykładowców, które są zamieszczone w aktach podustawowych i innego rodzaju dokumentach, mogą być wyłącznie uszczegółowieniem i powinny posiadać bezpośredni związek z kryteriami określonymi na poziomie ustawy.

W związku z tym – mając na uwadze treść skarg kierowanych do RPO – wyjaśnienia wymaga, **czy w praktyce KSSiP sam fakt powołania sędziego na**

wniosek Krajowej Rady Sądownictwa w składzie ukształtowanym po nowelizacji z 8 grudnia 2017 r. jest traktowany jako okoliczność skutkująca automatycznym wykluczeniem takiej osoby z grona wykładowców KSSiP. Ponadto uznanie, że tego typu kryterium jest zgodne z ustawą, wymagałoby przedstawienia argumentów na rzecz tezy, iż osoby powołane na urząd sędziowski po wejściu w życie ww. nowelizacji nie dają – właśnie z tego powodu – gwarancji należytego wykonywania powierzonych im funkcji wykładowcy. Wykazanie tej okoliczności należałoby zaś skonfrontować z orzecznictwem europejskich i polskich sądów. W tym kontekście pragnę zwrócić uwagę w szczególności na uchwałę połączonych izb Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2020 r. (BSA I-4110-1/20), zgodnie z którą powołanie sędziego sądu powszechnego lub wojskowego przez tzw. nową KRS nie prowadzi – bez uwzględnienia dodatkowych okoliczności – do tego, że mamy do czynienia z nienależycie obsadzonym składem sądu lub składem sprzecznym z przepisami prawa. Analogiczny pogląd zawarto m.in. w uchwale składu siedmiu sędziów SN z 2 czerwca 2022 r., I KZP 2/22. Również w sprawach indywidualnych sędziowie powołani od 2018 r. niejednokrotnie pozytywnie przechodzą tzw. testy niezawisłości, co prowadzi do takiego skutku, iż wydane z udziałem takiego sędziego orzeczenie nie narusza konstytucyjnych i europejskich standardów prawa do niezależnego sądu ustanowionego ustawą.

Skoro zatem w świetle orzecznictwa sam fakt powołania sędziego sądu powszechnego lub wojskowego na wniosek tzw. nowej KRS nie dyskwalifikuje zdolności sędziego do orzekania, to powstaje pytanie, **czy tylko ta okoliczność – niezależnie od indywidualnej oceny wiedzy i dorobku danego sędziego – może świadczyć o tym, iż nie daje on rękojmi należytego wykonywania obowiązków wykładowcy KSSiP.**

W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (Dz. U. z 2024 r. poz. 1264 ze zm.), zwracam się do Pana Dyrektora z uprzejmą prośbą o ustosunkowanie się kwestii

podniesionych w niniejszym piśmie. W szczególności prosiłbym o potwierdzenie, czy sam fakt powołania sędziego na wniosek KRS w składzie ukształtowanym ustawą nowelizującą z 8 grudnia 2017 r. jest okolicznością przesądzającą o tym, iż sędzia taki nie może pełnić funkcji wykładowcy w KSSiP. W przypadku pozytywnej odpowiedzi na to pytanie, proszę uprzejmie o uzasadnienie, czy – w ocenie Pana Dyrektora – wprowadzenie tego kryterium w formie dokumentu niebędącego źródłem prawa znajduje podstawę w obowiązującym ustawodawstwie oraz orzecznictwie krajowym i europejskim.

Z poważaniem

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

/-wydano i podpisano elektronicznie/